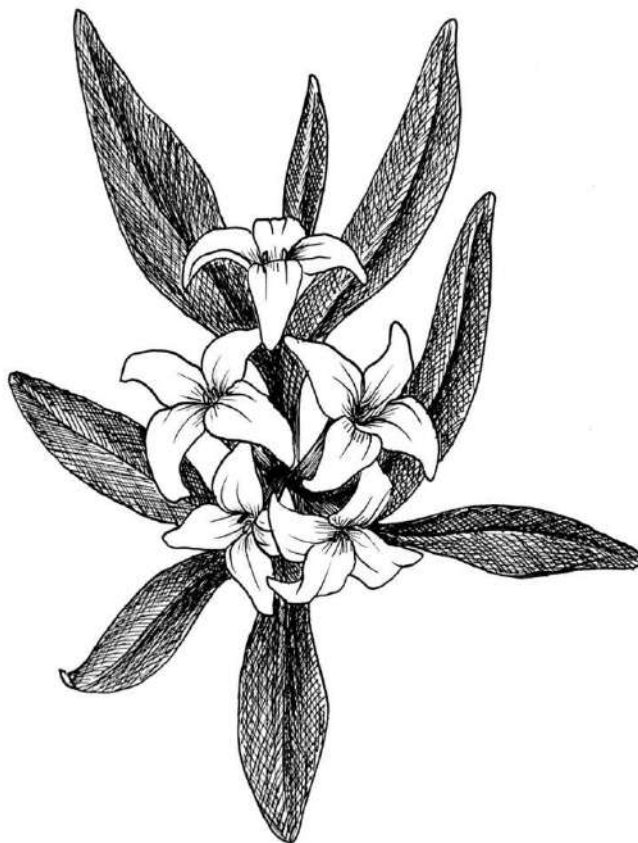

Міністерство освіти та науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Біологічний факультет
Кафедра ботаніки та екології рослин
Ботанічний сад

«Ботанічні читання імені Франца Делявіня»

матеріали
науково-практичної конференції,
присвяченої 220-річчю кафедри ботаніки та екології рослин,
200-річчю гербарію CWU та 220-річчю ботанічного саду
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

22–24 вересня 2025 р., м. Харків, Україна

Електронний ресурс

Харків – 2025

УДК 581

Затверджено до розміщення в мережі Інтернет рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (протокол №30 від 24 листопада 2025 р.).

Організаційний комітет конференції:

Голова оргкомітету – Тетяна КАГАНОВСЬКА, доктор юридичних наук, професор, ректор Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Заступники голови:

Антон ПАНТЕЛЕЙМОНОВ, кандидат хімічних наук, проректор з науково-педагогічної роботи

Юрій ГАМУЛЯ, к.б.н., доцент, декан біологічного факультету

Володимир ГРЕСЬ, к.б.н., в.о. директора ботанічного саду

Члени оргкомітету: Алла ГРОМАКОВА, к.б.н., доцент, завідувач кафедри ботаніки та екології рослин; Олександр АЛЬОХІН, к.б.н., заступник директора ботанічного саду з наукової роботи; Олександр АКУЛОВ, к.б.н., доцент, доцент кафедри фізіології та біохімії рослин та мікроорганізмів; Ольга БЕЗРОДНОВА, к.б.н., доцент, доцент кафедри ботаніки та екології рослин; Андрій ЩОГОЛЕВ, к.б.н., доцент, в.о. завідувача кафедри фізіології та біохімії рослин та мікроорганізмів; Вікторія КОМАРИСТА, к.б.н., доцент, доцент кафедри ботаніки та екології рослин; Ганна КАЗАРІНОВА, к.б.н., доцент, доцент кафедри ботаніки та екології рослин; Марина ЖЕЖЕРА, к.б.н., доцент кафедри ботаніки та екології рослин.

Секретар оргкомітету – Георгій БОНДАРЕНКО, аспірант, ст. викладач кафедри ботаніки та екології рослин.

«Ботанічні читання імені Франца Делявіня». 2025. Матеріали науково-практичної конференції, присвяченої 220-річчю кафедри ботаніки та екології рослин, 200-річчю гербарію СХУ та 220-річчю ботанічного саду Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (Харків, 22–24 вересня 2025 р.) [електронне видання]. Харків: Видавництво ХНУ імені В.Н. Каразіна, 207 с.

Тези окремого автора цитувати так:

Автор. 2025. Назва тез доповіді. *«Ботанічні читання імені Франца Делявіня». Матеріали науково-практичної конференції, присвяченої 220-річчю кафедри ботаніки та екології рослин, 200-річчю гербарію СХУ та 220-річчю ботанічного саду Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (Харків, 22–24 вересня 2025 р.)* [електронне видання]. Харків: Видавництво ХНУ імені В.Н. Каразіна, сторінковий інтервал.

У збірнику представлені матеріали науково-практичної конференції «Ботанічні читання імені Франца Делявіня». На сторінках збірника висвітлено результати наукових досліджень в областях флористики, систематики, біохімії та фізіології рослин, грибів, лишайників, водоростей, а також охорони природи та функціонування природничих колекцій.

ISBN

© Харківський національний університет імені
В.Н. Каразіна, 2025
© Г. Бондаренко, ілюстрація обкладинки, 2025

Brooks T. Evaluating the Success of Conservation Actions in Safeguarding Tropical Forest Biodiversity / T. Brooks, S. J. Wright, D. Sheil // Conservation Biology. - 2009. - 23(6). - P. 1448-1457.
GBIF (Global Biodiversity Information Facility). [Electronic resource]. - Way of access: <https://www.gbif.org>
IPNI (International Plant Names Index). [Electronic resource]. - Way of access: <http://www.ipni.org>
Olsen S. Encyclopedia of Garden Ferns. - Portland, Oregon: Timber Press, 2007. - 445 p.
POWO (Plants of the World Online). [Electronic resource]. - Way of access: <https://powo.science.kew.org>
PPG I (The Pteridophytes Phylogeny Group) A community-derived classification for extant lycophytes and ferns // Journal of Systematics and Evolution. - 2016. - Vol. 54 (6). - P. 563-603. doi:10.1111/jse.12229
WFO (The World Flora Online). [Electronic resource]. - Way of access: <https://www.worldfloraonline.org>

Історична колекція часів Другої світової війни з околиць Нова Весь- Подгурна (Польща) в Гербарії Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України (KW) З. Целька¹, Ю. Хмель¹, М. Шевера²

¹ Університет Адама Міцкевича, м. Познань, Польща,

² Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України, м. Київ, Україна

E-mails: zcelka@amu.edu.pl, chmielju@amu.edu.pl, shevera.myroslav@ukr.net

Celka Z., Chmiel J., Shevera M. A historical World War II collection from the vicinity of Września (Poland), housed in the Herbarium of the M.G. Kholodny Institute of Botany of the NAS of Ukraine (KW). The small historical herbarium collection from Poland, dating back to War World II, has been analyzed. The material is currently housed in the KW Herbarium in Kyiv. The plants were collected by Ukrainian botanists (Ivan Zoz, Maria Danylevska, and Vasyl Mykhaylovskiy) in 1943 and 1944 in the Nowa Wieś Podgórna village near Września (region Wielkopolska, Poland). The collection consists of 57 specimens (59 species) and represents typical Central European species. The analyzed herbarium represents a valuable historical source for understanding of the history of botany in Ukraine.

Ключові слова: Іван Зоз, історична колекція, KW, Польща.

Ім'я ботаніка Івана Зоза (1903–1984) займає почесне місце в історії ботанічної науки України (Барбарич, Морозук, 1985; Билык, Балашов, 1985). Він випускник агробіологічного факультету Харківського інституту народної освіти (1927), навчався в аспірантурі (1930), згодом працював доцентом у Харківському державному університеті, у 1943 р. – науковим співробітником Крайового інституту сільськогосподарської ботаніки у Києві, у 1948–1974 рр. – старшим науковим співробітником Харківського науково-дослідного хіміко-фармацевтичного інституту. Його наукові пошуки пов'язані у довоєнний час із таксономією судинних рослин, флористикою та геоботанікою. У повоєнний період наукова діяльність вченого присвячена ресурсознавству лікарських рослин, пошуку нових джерел серцевих глікозидів, створенням фітохімічних лікарських препаратів. Він описав низку нових для науки таксонів різного рангу, зокрема *Allium scythicum* Zoz, *Eleocharis czernjajevii* Zoz, *E. levinae* Zoz, *E. macrocarpa* Zoz, *E. zinserlingii* Zoz, *Euphorbia stepposa* Zoz ex Prokh., *Juncus fominii* Zoz, *Gagea lutea* f. *bulbillifera* Zoz & Kultenko, *Tulipa quercetorum* Klokov & Zoz, *T. hypanica* Klokov & Zoz, *T. ophiophylla* Klokov & Zoz, *T. scythica* Klokov & Zoz, *T. talijevii* Klokov & Zoz та інші (POWO, 2025). Багаті збори рослин вченого зберігаються в Гербаріях CWU, CFU, KW, KWU (Гербарії ..., 2011). У вітчизняній історіографічній літературі описано життєвий та творчий шлях І. Зоза в до- та повоєнний періоди (Липшиц, 1950; Литвиненко, 2001, 2010; Ольшанський, Жигалова, 2022). Його воєнні та перші повоєнні роки діяльності, на жаль, не висвітлені та чекають на спеціальне дослідження, критичне переосмислення та оприлюднення.

Досі невідомо, з яких причин І. Зоз залишився в окупованому Харкові до 1943 р. (Гамуля, Задорожний, 2025), а згодом переїхав до окупованого Києва. Ці обставини його біографії впродовж життя залишалися «темною плямою». Особи з подібним минулим перебували під постійним наглядом працівників радянських органів державної безпеки. Не з'ясовано також, чи супроводжував учений гербарій Харківського університету, зокрема персональні колекції М. Турчанінова та В. Черняєва, а можливо, і гербарій Київського університету під час їх вивезення до Німеччини. Відомо, що київський гербарій, зокрема цінна у науковому відношенні іменна колекція І. Шмальгаузена, яку окупаційна влада також вивезла з Києва до Берліна, наприкінці війни були знайдені в с. Нейдорф (Історія..., 20076) і згодом, разом з іншими науковими цінностями Інституту ботаніки АН УРСР, були повернені до Києва. Ця інформація також потребує уточнення, оскільки у цьому селі немає залізничного сполучення, але відомо, що ешелон із гербарієм був знайдений саме на одній із залізничних станцій. Залишається нез'ясованим, що саме спонукало І. Зою повернутися до Харкова, як складалася його доля у перші повоєнні роки та яким чином йому вдалося знайти роботу. Також незрозуміло, чому проф. В. Литвиненко, автор біографічного нариса про І. Зою, у своїй публікації 2015 р., в якій він детально проаналізував життєвий шлях, науковий доробок і склав бібліографію праць вченого, зовсім не описав воєнний період його життя. Постає низка інших запитань, відповідей на які наразі немає. Дослідження цього періоду ускладнюються тим, що історичні публікації, архівні матеріали та спогади очевидців, присвячені даній темі, є дуже обмеженими.

Важливим джерелом для реконструкції історії ботанічної науки в Україні, яке безпосередньо пов'язане з біографією І. Зою періоду Другої світової війни, є виявлений невеликий гербарій, зібраний ним і його колегами в околицях сучасного села Нова Весь-Подгурна (польською Nowa Wieś Podgórna) (повіт Вжесінський, Великопольське воєводство, Польща). Аналіз цієї колекції став предметом даного дослідження.

Рослини аналізованої колекції були зібрані під час війни на окупованій на той час території Польщі. Згодом ця колекція була долучена до київського або харківського (зокрема й персональних колекцій В. Черняєва та М. Турчанінова) гербаріїв, які у після війни були повернуті в Україну та передані вже в Київ (Гербарії ..., 2011). Зараз вона зберігається у відділі «Гербарій флори світу» Гербарію Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України (KW).

Опрацювання та аналіз гербарної колекції розпочато авторами у 2015 р. (Celka et al., 2022). Початково польські колеги зібрали та узагальнили картографічний матеріал (Рис. 1А) та історичні фотодокументи (Рис. 1Б) про цей населений пункт, згодом здійснили спеціальну поїздку до с. Нова Весь-Подгурна та м. Вжесня, оглянули їхні околиці, дослідили рослинний покрив. Авторами також було складено каталог гербарної колекції.

Аналізована колекція зберігається в одній папці (разом із невизначеними зборами з Сейшельських островів), при якій є ярлик «Світовий. Німеччина. Невизначений. 1944 р. І. Зоз і Сейшели. Збори Л. Мусатенко». Кілька зразків із раніше єдиної колекції, які були виявлені пізніше, долучені до вже визначених таксонів із загальної колекції світової флори Гербарію. Тому їхній пошук продовжується.

У результаті проведеного дослідження встановлено, що колекція (Рис. 2А–В) нараховує 57 гербарних аркушів, де представлено 59 видів судинних рослин, які належать до 25 родин. Найбільшим видовим різноманіттям відзначається родина *Superaceae* (17), інші – суттєво менші, наприклад, *Polygonaceae* та *Scrophulariaceae* по чотири, *Juncaceae* – три, інші – по два–один вид.

Гербарні сорочки, в яких рослини зберігаються вільно, без сумніву, вторинні (оригінальні були замінені на більш сучасні), колір паперу жовтуватий, їхній розмір – 41 × 28 см, виготовлені, ймовірно, у 60-70-х роках XX століття.

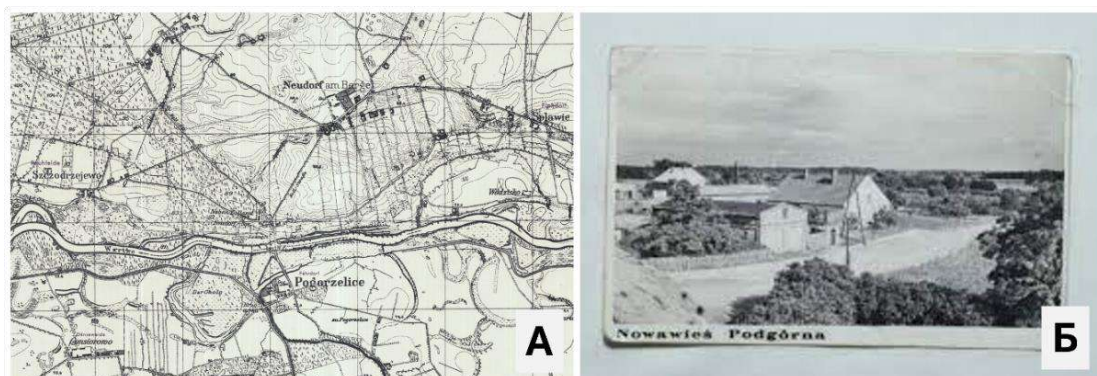

Рис. 1. Архівні фото: А - Фрагмент карти з вказівкою населеного пункту Neudorf am Berge, Kreis Wreschen, 1944 р; Б – вигляд на село Nowa Wieś Podgórna, (3871_Pogorzelice_X.1944_UPKra; <https://archiwum.allegro.pl/>)

За винятком семи екземплярів, для переважної більшості зразків авторами зборів не зазначені латинські наукові назви видів рослин. У процесі опрацювання колекції автори цього повідомлення детермінували більшість назв видів рослин, про що свідчать залишені при них «*Notae criticae*».

При одному із зразків (*Carex ericetorum*) на окремому аркуші зберігається написаний (складений автором/авторами або переписаний із визначника ?) ключ для ідентифікації видів роду *Asperula*.

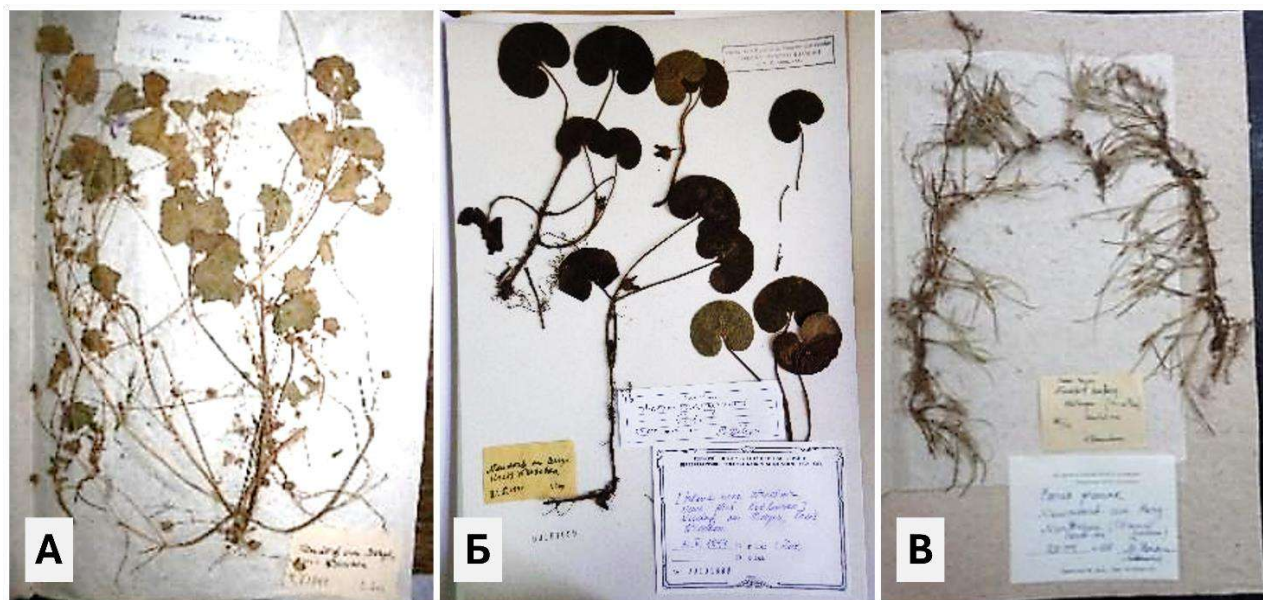

Рис. 2. Гербарні зразки видів із аналізованої колекції в Гербарії Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України (KW): а – *Malva sylvestris*, б – *Asarum europaeum* (обидва збори І. Зоза), в – *Carex praecox* (збір М. Данилевської)

Усі етикетки рукописні, чорнові, відомості записані на клаптиках паперу темножовтого кольору (Рис. 3А, Б) або на зворотній стороні фрагменту адміністративної карти України (Рис. 3В).

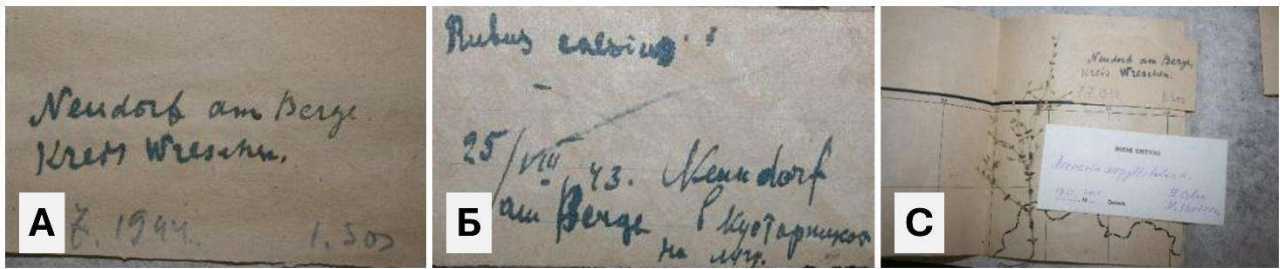

Рис. 3. Чорнові етикетки гербарних зразків із аналізованої колекції

Усі рослини аналізованої колекції були зібрані в околицях села Нова Весь-Подгурна, про що свідчать записи німецькою мовою на етикетках «Neudorf am Berge, Kreis Wreschen». Назва населеного пункту та адміністративного району написана чорнилом переважно чорного, інколи синього кольорів або олівцем. На етикетці одного зі зразків записано «Neudorf am Berge Warthegau (50 км от Posen)». При деяких зразках є лише стандартні друковані етикетки різних років, на яких назва села пізніше написана М. Котовим й невстановленим працівником Гербарію російською та А. Шуміловою – англійською, польською та німецькою, мовами.

Відомості про місцезростання рослин для більшості видів не вказані, для тих, для яких це зазначено, наприклад, «сосновый лес», «сосновые посадки», «в кустарниках на лугу», «болото (блюдце)» написано російською мовою.

Збір рослин проводився весною та літом 1943 та 1944 років; для восьми зразків не вказано дати, один без зазначення року, для одного наведено тільки рік. Найранній зразок був зібраний 20 травня 1943 р., у тому ж році було зібрано ще чотири зразки. Більшість екземплярів колекції (понад 50) датовані 1944 р.; найранній з яких 20 квітня 1944 р., найбільше екземплярів (15) були зібрані 7 липня 1944 р., дата останнього збору – 12 серпня 1944 р. Усі дати на зразках записані сірим олівцем, ймовірно, пізніше за назву виду. Залишається нез'ясованим, яким чином під час війни науковцем, переміщеним з України, було дозволено здійснювати ботанічні дослідження та збори гербарію на відстані близько 25 км від м. Вжесня, важливого транспортного вузла. Особливу увагу привертає й те, що частина рослин була зібрана вже в період Варшавського повстання (1 серпня – 3 жовтня 1944 р.).

Майже усі зразки рослин колекції зібрані І. Зозом, два екземпляри – Марією Данилевською, один – Василем Михайловським; для 15 зразків колектор не вказаний, але судячи з почерку вони належать І. Зозу. Прізвища основного колектора написане на оригінальній етикетці німецькою («I. Sos»), ще двох – «М. Данилевская» та «В. Михайловский» – російською мовами. Інколи прізвища колекторів записані пізніше іншою особою вже на стандартних друкованих етикетках російською та англійською мовами.

Декілька зразків із колекції мають відповідний штамп Гербарію KW та інвентарні номери (наприклад, 00101075, 00101096, 00101099, 00101105).

Відомо, що перед звільненням Києва деякі українські ботаніки виїхали в Познань, куди був переведений Краєвий інститут сільськогосподарської ботаніки. У книзі, присвяченій 200-річчю Нікітського ботанічного саду, про цей період із посиланням на рукопис Л. Симанської, написано, що «... у серпні 1943 року із Сімферопольського відділення “Форшунгцентральный” прибули професор ентомології Янке та доктор ботаніки Пропах. Вони привезли наказ із Берліна про конфіскацію Кримського гербарію. Це пояснювалося тим, що американці під час бомбардування Берліна знищили найстаріший гербарій, який збирався ще від часів Ліннея. У відповідь було видано

розпорядження про конфіскацію всіх гербаріїв з окупованих територій. На той час до Познані вже були вивезені наукові колекції, бібліотека та гербарій Шмальгаузена з Києва у супроводі ботаніків Дев'ятової-Шостенко [правильно: Десятової-Шостенко. – Авт.], Михайловського та інших фахівців. Деякий час співробітники жили в «таборі для переміщених осіб зі Сходу» разом із працівниками київських інститутів. До обіду вони працювали на полях селекційного інституту, а в другій половині дня займалися науковою роботою. Київські ботаніки під керівництвом Шостенко готували до друку працю «Флора України»» (Крюкова, 2011). Підтвердженням наукової роботи І. Зоза у воєнний час, зокрема у травні 1943 р., є також опрацювання вченим гербарних колекцій Інституту ботаніки АН УРСР, наприклад, на зразку, який зібраний О. Фоміною у 1919 р. із Чернігівщини він залишив критичну нотатку: «*Achillea cartilaginea* Ledeb. V 1943 И. Зоз».

Відмітимо, що стан збереженості зразків колекції загалом добрий, що пояснюється якісною гербаризацією, але у деяких рослин природньо змінився колір квіток, зафіксовано осипання листків.

Переважає більшість видів належить до природної фракції флори Польщі, зокрема й апофітної, невелика кількість – до адвентивної, серед яких один кенофіт *Lycium barbarum* і сім археофітів – *Consolida regalis*, *Malva neglecta*, *M. sylvestris*, *Myositis arvensis*, *Papaver dubium*, *Valerianella dentata*, *Viola arvensis*.

Встановлено, що серед зразків аналізованої колекції три види рослин, *Carex limosa*, (VU), *Rumex sanguineus* (VU) та *Vicia dumetorum* ? (LC), зараз є рідкісними для регіону Великопольські та включені до «Czerwona Lista Wielkopolski» (Jackowiak et al., 2007), а два із згаданих вище видів (*C. limosa* та *V. dumetorum*) – також до «Polska Czerwona Lista Roślin» (Kaźmierczakowa et al., 2016).

Нижче подаємо перелік видів судинних рослин аналізованої колекції: *Alnus incana*, *Carpinus betulus*, *Consolida regalis* з *Convolvulus arvensis*, *Coronilla varia*, *Eriophorum angustifolium*, *Euphrasia rostkoviana*, *Galium verum*, *Hieracium lachenalii*, *Juncus effusus*, *Koeleria macrantha*, *Lapsana communis*, *Luzula campestris*, *L. pilosa*, *Lycium barbarum*, *Malva neglecta*, *M. sylvestris*, *Melampyrum pratense*, *Monotropa hypopitys*, *Myositis arvensis*, *Odontites serotina*, *Papaver dubium*, *Polygala vulgaris*, *Ranunculus acris*, а також *R. repens*, *Rubus caesius* (два гербарні аркуші), *Rumex acetosa* (три гербарні аркуші, на одному також *R. acetosella*), *R. crispus*, *R. obtusifolius* (три гербарні аркуші), *R. sanguineus*, *Scutellaria galericulata*, *Thymus serpyllum*, *Valerianella dentata*, *Veronica anagallis-aquatica*, *Vicia dumetorum*?, *Viola arvensis*, *V. canina*.

Отже, аналізована гербарна колекція з околиць Нова Весь-Подгурна часів Другої Світової війни передусім має історико-культурне значення, є цінним джерелом для розуміння історії ботанічної науки в Україні; важливим є також її созологічний аспект.

Подяки

Автори щиро вдячні к.б.н., с.н.с. Наталії Шиян (Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України) за люб'язно надані гербарні й епістолярні матеріали та коментарі, Алісі Шуміловій (цей же Інститут) за допомогу під час роботи в Гербарії з колекцією.

Література/References

- Барбарич А.И., Морозюк С.С. (1985). Флористика и систематика. В кн. *Развитие биологии на Украине*. Т. II. / Отв. ред. К.М. Сытник. Киев: Наукова думка, с. 11–24.
- Билык Г.И., Балашов Л.С. (1985). Геоботаника (фитоценология). В кн.: Сытник К.М. (ред). *Развитие биологии на Украине*. Т. II. Киев: Наукова думка, с. 76–96.

- Гамуля Ю.Г., Задорожний К.М. (2025). Історія кафедри. Ресурс доступу: <https://botany.univer.kharkov.ua/history-ua.html>.
- Крюкова И.В. (2011). *Никитский ботанический сад. История и Судьбы*. Симферополь: Н. Орианда, 416 с.
- Литвиненко В.И. (2001). Иван Герасимович Зоз – ботаник, систематик и ресурсовед. *Фармаком*, 2: 91–97.
- Липшиц С.Ю. (1950). Зоз И.Г. *Словарь русские ботаники*. Москва: МОИП, с. 380–381.
- Литвиненко В.И. (2010). Зоз Иван Герасимович. В кн.: Дзюба І.М., Жуковський А.І., Железняк М.Г. та ін. (ред.) *Енциклопедія Сучасної України*. Т. 10. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. Режим доступу – <https://esu.com.ua/article-16890>.
- Онищенко О.С. (ред.). (2007а). *Історія Національної академії наук України (1941–1945): Частина 1. Документи і матеріали*. Київ, 808 с.
- Онищенко О.С. (ред.). (2007б). *Історія Національної академії наук України (1941–1945): Частина 2. Документи і матеріали*. Київ, 576 с.
- Ольшанський І., Жигалова С. (2022). Зоз Иван Герасимович (14.04.1903–02.05.1984). В кн.: Дубина Д.В. (ред.) *Історія Інституту ботаніки в іменах*. Київ, с. 133–135.
- Шиян Н.М. (ред.). (2011). *Гербарії України. Index Herbariorum Ucrainicum*. Київ: Альтерпрес, 442 с.
- Celka Z., Shevera M.V., Chmiel J. (2022). Zielnik roślin naczyniowych ukraińskiego botanika Iwana Zoza z okolic Wrześni (Wielkopolska). *Amor plantarum nos unit LIX Zjazd w stulecie Polskiego Towarzystwa Botanicznego* (26 czerwca–3 lipca 2022, Warszawa). Warszawa, p. 201.
- Jackowiak B., Celka Z., Chmiel J., Latowski K., Żukowski W. (2007). Red list of vascular flora of Wielkopolska (Poland). *Biodiversity: Research and Conservation*, 5–8: 95–127.
- Kaźmierczakowa R., Bloch-Orłowska J., Celka Z., Cwener A., Dajdok Z., Michalska-Hejduk D., Pawlikowski P., Szcześniak E., Ziarnek K. (2016). *Polish red list of pteridophytes and flowering plants*. Kraków: Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk, 44 p.
- POWO. 2025. Available at: https://powo.science.kew.org/results?cursor=*&p=0&q=Zoz.

Зразки представників родів *Hieracium* (s. str.) і *Pilosella* (Asteraceae) в гербарії КВНА

О.І. Шиндер, Т.С. Багацька

Національний ботанічний сад імені М.М. Гришка НАН України, shinderoleksandr@gmail.com

О.І. Шиндер, Т.С. Багацька. Specimen of the Genera *Hieracium* (s. str.) and *Pilosella* (Asteraceae) in the KVNA Herbarium. In the herbarium of the M.M. Gryshko National Botanical Garden (KVNA), the first comprehensive revision of the genera *Hieracium* s. str. and *Pilosella* (Asteraceae) has been completed. A total of 480 herbarium sheets representing 83 species, subspecies and nothospecies were recorded. Ukrainian material accounts for 413 specimens of 73 species, the largest share originating from Zakarpattia Oblast. The foreign holdings comprise 67 specimens of 16 species collected in Moldova, Russia, the Caucasus and Central Asia. The results refine the distribution ranges of several species, confirm new localities and underscore the high scientific value of the collection for taxonomic and floristic research.

Ключові слова:

Складні за внутрішньою структурою роди *Hieracium* s. str. (нечуйвітер) і *Pilosella* (також відомий під класичною назвою «нечуйвітер» або пропонованими у зв'язку з виділенням роду новотворами «нечуйвітрик» або «волохатка», які ще не набули поширення) (Asteraceae, Cichorioideae) залишаються одними з найпроблемніших таксономічних груп світової флори. Їх висока апоміктична (*Hieracium* s.str.) й гібридогенна (*Pilosella*) мінливість ускладнюють інвентаризацію і це стримує їх дослідження у складі окремих флор. У цьому аспекті гербарні колекції відіграють ключову роль як джерело верифікованих зразків і порівняльного матеріалу для флористичних досліджень. Тому ревізія гербарних зразків обох родів залишається актуальною, зокрема, з метою встановлення таксономічного складу окремих флор і вивчення хорології видів *Hieracium* s. str. і *Pilosella*.